

מדיניות ארצות הברית ביחס לישראל ולמזרח התיכון

פרסום חודשי של מכון מיתוים
בעריכת רבקה בורנשטיין*

מהדורה 5, גיליון 8, אוגוסט 2017

א. יחסי ארה"ב-ישראל

• **חרמות, חקיקה וחופש הביטוי** - בתקופה האחרונה אושרה סדרה של הצעת חוק למאבק ב-BDS במדינות שונות בארה"ב. חוקים אלה אוסרים בדרך כלל על המדינות לחתום על חוזים עם חברות פרטיות, אשר אינן מתחייבות שלא להחרים את ישראל או "אזורים בשליטת ישראל" (התנחלויות) במהלך תקופת ההתקשרות. חוקים אלו זכו לתמיכה משום שהוצגו כחלק מהמאבק בתנועת ה-BDS העולמית. במקביל, הם עוררו ביקורת משתי סיבות: הפגיעה שלהם בחופש הביטוי, המעוגנת בתיקון הראשון לחוקה האמריקאית, והכריכה יחד של ישראל וההתנחלויות מבחינה משפטית. הוויכוח צבר תאוצה החודש, כאשר [האיגוד](#) האמריקני לחירויות האזרח (ACLU) וארגון אמנסטי התנגדו [להצעת החוק](#) של הסנאט בנושא, "החוק למאבק בחרם על ישראל". הצעה פדרלית זאת, שהוצגה בכתב העת אטלנטיק כ"[מנוסחת באופן מתעתע](#)", מיועדת למנוע מאזרחי ארה"ב לתמוך בכל חרם ש"מוטל או מיושם" על ידי גורם בינלאומי כלשהו. הסנאטורית גיליברנד מניו יורק, שנמנתה על יוזמי החוק, [משכה רשמית](#) את תמיכתה בו בשל דאגתה להשפעתו על חופש הביטוי. גם חברי קונגרס דמוקרטים אחרים מסרו כי ישקלו מחדש את עמדתם. הדיונים צפויים להמשיך לתוך אוגוסט, וכל שינוי שיוכנס לחוק בנוגע לחופש הביטוי ישפיע גם על חקיקות במישור המדינתי. מבקרי החוק טוענים שאפילו מתנגדים אדוקים של ה-BDS אמורים להבין כי הפללה של מי שפועלים למען חרם היא [בלתי חוקית בעליל בארה"ב](#).

ב. תהליך השלום/הסכסוך הישראלי-פלסטיני

• **המשבר בירושלים** - [המשבר](#) והאלימות בחודש האחרון ממחישים עד כמה הסטטוס קוו הוא בלתי יציב. השגריר פרידמן, השליח המיוחד גרינבלט וכן חתנו של טראמפ ויועצו הבכיר קושנר [היו מעורבים](#) בעת האחרונה בפגישות עם מנהיגים בישראל, ירדן והרשות הפלסטינית במטרה להרגיע את המתרחש. עם זאת, חוסר המעורבות של טראמפ או של שר החוץ טילרסון [עורר ביקורת](#). אמנם הבית הלבן הוציא הודעות אחדות בנוגע להתפתחויות המשמעותיות האחרונות, ובהן [הפיגוע בירושלים](#), [המתרחשות בהר הבית/אל-חראם א-שריף](#) והוצאת מכשירי הבידוק שהוצבו בכניסה למתחם. אך ההצהרות מלמדות כי תפקידה של ארה"ב היה בעיקרו תפקידו של משקיף מודאג. מכל מקום, גם ישראל וגם ירדן שיבחו את וושינגטון על תרומתה להשגת הרגיעה, שגריןבלט תיאר כ"מאמצים [מאחורי הקלעים](#)". הפלסטינים, לעומת זאת, תקפו את הממשל על [הטייה](#) לטובת ישראל בדרך הטיפול במשבר.

• **תהליך השלום** - נראה שושינגטון [איבדה חלק מכוח הלחץ](#) שלה על הפלסטינים לאחר המשבר בירושלים: סאב עריקאת ומנהיגים פלסטינים אחרים מתחו ביקורת על הממשל בגין מה שנראה להם כנטייתו לצדה של ישראל, ועל כך ש"אינו דוחק בממשלת ישראל להפסיק את הבנייה [בהתנחלויות](#)". מוקדם יותר החודש נטל השגריר פרידמן חלק בשיחות דו צדדיות בין צוותי המשא ומתן של ארה"ב ושל הפלסטינים, על אף התנגדות הפלסטינים. כפי שנכתב [בהארץ](#), שום שגריר אמריקני בעבר לא השתתף בפגישות עבודה עם הצד הפלסטיני מאז עשה כן מרטין אינדיק ב-2000-1999. בינתיים, [הקלטה](#) מודלפת של נאום קושנר בפני

* רבקה בורנשטיין היא חוקרת במכון מיתוים (rbornstein@mitvim.org.il). ניתן לקרוא גיליונות קודמים [כאן](#).

מתמחים בקונגרס מראה כי הממשל [עדיין צריך לפתח](#) אסטרטגיה ברורה בנושא הישראלי-פלסטיני. "מה אנו מציעים שיש בו חידוש? אינני יודע", אמר קושנר באירוע. בנוסף, שליח האו"ם לשלום במזרח התיכון, ניקולאי מלדנוב, הזהיר מפני עיסוק בסוגיות של הסדר הקבע בתנאים הנוכחיים. הוא שיבח את המדיניות האמריקנית של בחינת המצב בשטח (בעיקר באמצעות ביקוריו האינטנסיביים של גרינבלט באזור) כדי לבחון אילו צעדים בוני אמון [יוכלו ליצור את התנאים לשיחות עתידיות](#).

- **עזה והקורטט** - הקורטט התכנס [בפעם הראשונה](#) מאז בחירת טראמפ, לאחר תקופה של אי-ודאות לגבי עתידו בעידן הנשיא האמריקני החדש. פגישת הקורטט התמקדה במאמצים לקידום השלום, [במשבר ההומניטרי](#) בעזה ובניסיונות לשפר את המצב ברצועה. המצב בעזה ממשיך להחריף, והדבר מעורר [חשש](#) כי גובר הסיכוי לעימות נוסף עם ישראל, [שעלול להפוך](#) כל יוזמת השלום אמריקנית לבלתי רלבנטית. במהלך החודש, הקורטט גם [הוציא הודעה](#) לגבי המשבר בירושלים.
- **חוק טיילור-פורס** - ועדת יחסי החוץ של הסנאט אישרה גרסה מתוקנת של [חוק טיילור-פורס](#). החוק קובע כי יש להקפיד את הסיוע הכלכלי לרשות הפלסטינית, כל עוד היא תומכת כספית במחבלים מורשעים ומשפחותיהם. הנוסח הראשון של החוק נתקל [בביקורת](#) של קציני צבא ישראלים בכירים לשעבר, שהביעו חשש כי הוא יסכן את יכולת הרשות הפלסטינית להמשיך בשיתוף הפעולה הביטחוני, יגביר את העוינות בין הצדדים, ולכן יפגע בביטחון ישראל. הגרסה המעודכנת של החוק מותירה את הסיוע ההומניטרי לרשות הפלסטינית על כנו, באמצעות [הפרדה](#) בין כספים אלה לבין מימון של פעולות שוטפות של הרשות. ישראל פעלה [למען החוק](#), בעוד שברשות הפלסטינית הזהירו כי הוא עלול לפגוע ביכולתה לשלוט בגדה. תיקון שהוצע על ידי הסנאט הדמוקרטי קיין, קובע כי התקציבים שמופנים לרשות הפלסטינים [יפקדו באגרות חוב](#) למשך שנה. במהלך הדיונים בוועדה, [התבטא](#) השגריר בישראל לשעבר, דן שפירו, כי אין זה מקובל שהטרור יזכה לגמול, אולם יש לעשות זאת בדרך שלא תפגע ביציבות ובביטחון בגדה המערבית.
- **דו"ח מחלקת המדינה בנושא הטרור** - [הדו"חות השנתיים](#) של מחלקת המדינה בנושא הטרור מציינים את ישראל בתור שותפה מחויבת ומתקדמת במאבק בטרור, ומתארים את סיכוי הטרור הנשקפים כעת מידי גורמים פלסטיניים וארגונים הנתמכים בידי איראן. בחלק הנוגע לגדה, עזה וירושלים נכתב כי "תמריצים מתמשכים לטרור כוללים היעדר תקווה להשגת עצמאות פלסטינית, בנייה בהתנחלויות, אלימות מתנחלים כלפי פלסטינים, התפיסה שישראל משנה את הסטטוס קוו בהר הבית, והפעילות הצבאית של ישראל, שהפלסטינים חושבים לאגרסיבית ביותר". הדו"חות מ-2014 ו-2015 לא כללו נוסחים שכאלה. דוברת מחלקת המדינה נאוארט נשאלה על מכתב ששלחו נשיאי הארגונים היהודיים בארה"ב לטילרסון, שבו הביעו תרעומת על הכתוב בדו"ח. היא מסרה כי "[אין הצדקה](#) לכל סוג של טרור", וכי הדו"ח מדגיש במיוחד את פעולות הטרור המבוצעות נגד ישראלים.

ג. המזרח התיכון המשתנה

- **ערב הסעודית וקטאר** - [המשבר הדיפלומטי](#) בין קטאר לבין ה"קורטט האנטי-קטארי" (ערב הסעודית, איחוד האמירויות, בחריין ומצרים) ממשיך. חרף הדיווחים כי טראמפ תמך או עודד בתחילה את הקרע, המריבה המתמשכת פוגעת ביכולת של ערב הסעודית ושכנותיה להתמקד בהתמודדות עם איראן, או לקדם אינטרסים אחרים באזור. זהו לא הדגם של אחדות סונית, שטראמפ קרא לייסד בביקורו בריאד, ומחלקת המדינה כבר הכיר בכך שהקרע [מערער](#) את היציבות והאחדות במפרץ". דוברת משרד החוץ נאוארט הביעה דאגה שהסכסוך נקלע למבוי סתום ועשוי [להימשך חודשים](#), ומזכיר המדינה טילרסון הפציר במדינות המפרץ [להסיר את המצור היבשתי מעל קטאר](#). ב-1 באוגוסט דיווח טילרסון כי הצדדים לסכסוך אפילו לא משוחחים אלו עם אלו. מאמצי התיווך של טילרסון ממשיכים, והוא הטיל על עוזרו טים לינדרקינג ועל הגנרל בדימוס אנתוני זיני לצאת לאזור במשימת תיווך. בד בבד, ארה"ב וקטאר חתמו על [הסכם למאבק בטרור](#), שלדברי טילרסון "יהיה חשוב ליצירת אמון באזור", אולם ערב הסעודית הגדירה הסכם זה ["בלתי מספק"](#).

- דאע"ש - צבא עיראק**, בתמיכת הקואליציה העולמית נגד דאע"ש, [הכריז על ניצחון על הארגון האסלאמיסטי](#) בעיר המפתח מוסול. הכוחות הסוריים הדמוקרטיים, הנתמכים בידי ארה"ב, נמצאים כעת בעיצומה של מתקפה לכיבוש מחדש של א-ראקה, העיר הגדולה האחרונה הנשלטת בידי דאע"ש. שליח האו"ם ברט מקגורק הדגיש בפגישת הקואליציה בווישינגטון את הצורך [בסיוע הומניטרי](#) ובהשגת יציבות באזורים ששוחררו. [ההרס הנרחב](#) שהותיר דאע"ש במוסול ממחיש את הצורך בתקציבים לשיקום ובמדיניות להשכנת יציבות. דאע"ש איבד [טריטוריות רחבות](#) בסוריה ובעיראק, ומקגורק [שיבח את הבית הלבן](#) על שנקט צעדים לזירוז המערכה, ובכללן העברת סמכות טקטיות למפקדים צבאיים בשטח.
- סוריה - בשולי ועידת הג'20**, ארה"ב, רוסיה וירדן גיבשו [הסכם הפסקת אש](#) חדש בדרום סוריה. מוסקבה ממשיכה לאכוף את מדיניות האזורים הבטוחים, עליה שהוסכם בערוץ השיחות באסטנה, שכלל את איראן וטורקיה. מחלקת המדינה [עדיין אמורה להבהיר](#) את עמדת ארה"ב בכל הקשור לניטור ואכיפה של ההסכם האמריקני-רוסי-ירדני, והיא לא נתנה אישור להצהרת שר החוץ הרוסי לברוב, שניטור משותף אכן ייערך ממרכז ברבת עמון, בירת ירדן. על פי דיווחים, רוסיה פורשת משטרה צבאית בשטח סוריה על מנת לעקוב אחר המתרחש באזורים מסוימים, מה שמעיד על תיאבונה הגובר לקצור הצלחות (הפסקות אש קודמות כשלו בגלל קשיי אכיפה). הפסקת האש בדרום סוריה עוררה [דאגה בישראל](#) ביחס לפעילויות איראניות ופעילות של חזבאללה באזורים הסמוכים לרמת הגולן. ראש ממשלת ישראל נתניהו התנגד להפסקת האש, מה שגרר [ביקורת ישראלית פומבית ראשונה](#) על טראמפ.

ד. הסכם הגרעין עם איראן והשלכותיו

- עתיד הסכם הגרעין עם איראן** - מעט לפני השבעתו של נשיא איראן רוחאני לכהונה שנייה, אישר טראמפ הטלת [סנקציות חדשות](#) על טהראן, שאינן קשורות לעניין הגרעין. זאת, על רקע חששות גוברים כי הוא עומד לבטל את הסכם הגרעין. הסנאטור ברני סנדרס ואחרים הביעו דאגה בעניין זה, וקראו למחנה הפרוגרסיבי [לצאת להגנת ההסכם](#), בדיוק כפי שעשו בנושא רפורמת הבריאות של אובמה. באמצע יולי אישר ממשל טראמפ בשנית, כי איראן עומדת בתנאי ההסכם, אך טראמפ אמר בריאיון כי הוא צופה שאיראן תוכרז [כמי שאינה עומדת בהסכם](#) בבדיקה הבאה, הנערכת מדי 90 ימים, וכי "אם זה היה תלוי בי, הייתי מודיע כי הם אינם עומדים בהסכם כבר לפני 180 יום". הדברים עולים בקנה אחד עם הדיווחים כי האישור שאיראן ממלאת את התחייבויותיה הושג רק לאחר [לחץ כבד](#) מצד יועצי טראמפ, שמאמינים כי ההסכם משרת את האינטרסים של ארה"ב. החודש דווח כי טראמפ הטיל על [אנשי צוותו בבית הלבן](#) להתכונן למצב של הכרזה על הפרה איראנית (משימה שקודם הוטלה על מחלקת המדינה). אין זה יוצא דופן כי הממשל מתכונן לתרחישים שונים, אבל השמעת תחזיות על הפרת הסכם בלי ראיה להפרה ממשית כזו מעוררת תמיהה. ממשל טראפ רעב להישגים, בפרט כאלו שמבטלים הישגים קודמים של ממשל אובמה. אולם הסכם הגרעין עם איראן מרחיב את יכולת הפיקוח הבינלאומית על תכנית הגרעין האיראנית, ומאריך משמעותית את "זמן הפריצה" של טהראן לפצצה. אם איראן תמשיך לעמוד בתנאי ההסכם, האינטרס הלאומי האמריקני מחייב את שימורו.

ה. קריאה נוספת

מאמרים	נושא
<p>Conor Friedersdorf "Why an effort to thwart some boycotts of Israel fails the free-speech test." <i>The Atlantic</i>, July 25, 2017</p> <p>Beverley Milton-Edwards, "Gaza end game?" <i>Brookings Institute</i>, July 7, 2017</p> <p>Aaron David Miller, "What Kushner's leaked speech gets wrong about Mideast peace." <i>Politico</i>, August 1, 2017</p>	ישראל ותהליך השלום
<p>Robin Wright, "Are we nearing the endgame with ISIS?" <i>The New Yorker</i>, July 27, 2017</p> <p>Michael Young, "Will Israel eventually accept the US-Russian agreement over southern Syria?" <i>Carnegie Middle East Center</i>, July 27, 2017</p> <p>Austin Carson and Michael Poznansky, "Trump and covert operations in Syria: a not-so-artful deal?" <i>War on the Rocks</i>, August 1, 2017</p>	המזרח התיכון
<p>Madison Schramm and Ariane M. Tabatabai, "Why Regime Change in Iran wouldn't work: Washington shouldn't give up on diplomacy." <i>Foreign Affairs</i>, July 20, 2017</p> <p>Jeffrey Lewis, "Scuttling the Iran deal will lead to another North Korea." <i>Foreign Policy</i>, July 31, 2017</p> <p>Robin Wright, "Is the nuclear deal with Iran slipping away?" <i>New Yorker</i>, July 19, 2017</p>	איראן

1. ציר זמן חודשי

תאריך	אירוע
9 ביולי	הפסקת האש שהוסכמה על ידי ארה"ב ורוסיה יושמה בדרום סוריה
9 ביולי	בגיבוי ארה"ב והקואליציה הבינלאומית נגד דאע"ש, צבא עיראק הודיע רשמית על ניצחון על דאע"ש במוסול
11 ביולי	טרמפ שוחח עם ראש ממשלת עיראק, חיידר אל-עבאדי, על מוסול ועל המאבק דאע"ש
13 ביולי	הקוורטט התכנס לדיון בתהליך השלום ובמשבר בעזה
14 ביולי	טרמפ שוחח עם מלך סעודיה סלמאן בנושא מוסול, המשבר עם קטאר והמחויבויות מהפסגה בריאד
18 ביולי	טרמפ שוחח עם שליט עומאן, הסולטאן קאבוס בן סעיד אל-סעיד, והשניים דנו בדרכים ליישב סכסוכים באזור
25 ביולי	טרמפ נפגש עם ראש ממשלת לבנון חרירי בושינגטון לדיון בסיוע שיכולה ארה"ב לתת למניעת התבססות דאע"ש בשטח לבנון
28 ביולי	טרמפ שוחח עם מלך ירדן עבדאללה על דרכים להרגעת המשבר בירושלים וסוגיות אזוריות רחבות